

Н.О. Власова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

О.В. Михайлова, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОЛІТИКИ ФОРМУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ – СКЛАДОВА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

Управління оборотними активами спрямовано на ефективне їх функціонування на усіх етапах руху. Багатогранність політики формування оборотних активів потребує також таких рішень, реалізація яких дозволяє з найменшими втратами досягати визначених цілей. У цьому сенсі постають питання щодо визначення та кількісної оцінки ефективності тієї чи іншої політики формування оборотних активів на рівні підприємств роздрібною торгівлі, як у процесі прийняття рішень, так і діючої політики.

Діяльність підприємств як відкритої соціально-економічної системи оцінюється з позицій широкого кола зацікавлених сторін: споживачів, постачальників ресурсів, власників, менеджерів, працівників тощо. Ефективність функціонування підприємств в цьому випадку пов'язана з узгодженістю інтересів усіх сторін, яка забезпечується тільки за умов, коли результати діяльності (вигоди) перевищують можливі (або реальні) витрати, чи втрати для кожної окремої групи стрейкхолдерів. Що стосується формування оборотних активів, то ефективність цього процесу, а саме: прибутковість й рівень ризику, платоспроможність й ліквідність цікавлять власників, кредиторів, постачальників й інших інвесторів, а також менеджерів підприємств торгівлі. Достатність оборотних активів, яка взаємопов'язана з асортиментною й ціновою політиками підприємств, впливає на рівень зацікавленості споживачів. Вона важлива й для операційних менеджерів. У зв'язку з цим при прийнятті рішень операційні та фінансові менеджери, власники торговельних підприємств, що розробляють політику формування оборотних активів повинні враховувати інтереси усіх своїх контрагентів.

Уточнюючи поняття продуктивності та результативності, які розглядаються як складові ефективності, визначено, що продуктивність характеризує співвідношення «вхід-вихід», «витрати-випуск». Результативність відображує можливість підприємства встановлювати цілі, які відповідають ситуації, що склалась у внутрішньому та зовнішньому середовищі та досягати їх з мінімально можливими витратами та помилками.

Сформулювати загальне бачення поняття ефективності дозволяє в певній мірі інтеграційна концепція підприємства, що розглядає підприємство як відокремлену соціально-економічну систему, яка повинна функціонувати продуктивно й результативно в умовах сьогодення, а також повинна відтворювати й розвивати свій потенціал відповідно до майбутніх змін зовнішнього та внутрішнього середовища.

Визначаючи, що основною узагальненою функцією підприємства є продовження існування, група авторів систематизує його цілі наступним чином:

- задоволення потреб індивідів, що входять до організації;
- удосконалення структури організації, її адаптація до зовнішніх та внутрішніх змін;
- створення й підтримка потенціалу для майбутнього розвитку у якості гарантії безперервності існування організації;
- задоволення зовнішніх вимог до організації та пред'явлення своїх вимог зовні.

Базуючись на цій позиції до бачення поняття ефективності та враховуючи місце політики формування у системі управління торговельним підприємством, можна узагальнити, що ефективність формування оборотних активів полягає у визначенні та підтримки такого їх обсягу та складу, які забезпечують найбільший, чи бажаний результат (товарооборот, прибуток, досягнення базових стратегічних цілей) діяльності торговельного підприємства при оптимізації витрат на залучення та використання. А ефективність політики формування оборотних активів полягає у прийнятті таких господарських рішень щодо обсягу та складу оборотних активів, які забезпечують їх високу продуктивність (ресурсовіддачу) та результативність (досягнення встановлених цільових критеріїв) функціонування в мінливих умовах зовнішнього середовища з точки зору його зацікавлених сторін як у теперішній час, так і в майбутньому.